

D'ACÍ I D'ALLÀ

AGOST 1924

APA

REFERENT DE MODERNITAT

S'han complert cent anys del naixement de la que va ser la primera revista catalana de caràcter europeu, *D'Ací i d'Allà*

TEXT JOSEP MARIA FIGUERES
FOTOS ARCA (BIBLIOTECA DE CATALUNYA)

Quan es repassa la història de les publicacions catalanes, en sobresurt una: *D'Ací i d'Allà*. S'han complert cent anys del primer número i una anàlisi amb perspectiva permet observar com aquesta revista va aconseguir captar l'atenció d'una burgesia culta i cosmopolita. Periodistes, escriptors i artistes de renom van col·laborar-hi al llarg dels divuit anys d'existència, durant els quals els impulsors van demostrar com es podia fer una capçalera de qualitat que estigués al nivell de les grans publicacions del Vell Continent.

Ben poques publicacions han tingut el nivell de qualitat formal, excel·lència en la presentació, prestigi periodístic i alta consideració social com va tenir *D'Ací i d'Allà*, la gran revista catalana que es va publicar als anys vint i trenta del passat segle.

Comparable a *L'illustration* francesa, però sense el seu toc d'actualitat informativa i de vida més curta, *D'Ací i d'Allà* va editar-se entre 1918 i 1936, fins que s'estroncà amb l'arribada de la Guerra Civil. En les quasi dues dècades que va sortir al mercat, *D'Ací i d'Allà* —fins al número 56 s'escriviva sense la 'i' al mig— es va convertir, sense cap mena de dubte, en una de les tribunes estel·lars de la història del periodisme. L'any passat es van complir cent anys de la seva aparició.

La revista, que va sortir al carrer el 10 de gener de 1918, enllaçava la tradició, el

present, la bellesa de Catalunya amb la novetat i la modernitat. Formava part d'una editorial, Editorial Catalana, que va assolir un gran paper amb *La Veu de Catalunya*, i que també editava revistes especialitzades com *Agricultura i Ramaderia*, *Cuca Fera*, *Economia i Finances*, *Catalunya Marítima*...

I van ser ells que van gosar endinsar-se en el repte de crear el primer magazín català

D'ACÍ I D'ALLÀ, QUE S'HA COMPARAT AMB *L'ILLUSTRATION* FRANCESA, ES VA EDITAR ENTRE 1918 I 1936, FINS A LA GUERRA CIVIL

d'estil europeu. I els va sortir bé. Els crítics i estudiosos asseguren que *D'Ací i d'Allà* es va convertir en la revista periòdica més ben editada amb què mai ha comptat la cultura catalana i que, com a tal, contribu-

iria poderosament a fer dels anys trenta els anys d'or del periodisme català.

TRES ETAPES

La publicació, havia nascut, el 1918, de la mà de Josep Carner, col·laborador de revistes de l'Editorial Catalana i de la mateixa *Veu*. Al cap d'un any, en va assumir la direcció Ignasi Folch i Torres fins al 1924, quan Antoni López Llausàs en portarà les regnes amb Carles Soldevila al capdavant com a director.

Soldevila era germà del conegut historiador Ferran Soldevila, tenia una llarga tradició com a periodista, autor teatral i de novel·les d'èxit que encara es reediten, com *Fanny*, *Eva* o *Valentina*, i estava sempre amarat d'un sentit

que maldava per mirar-se al mirall amb proximitat.

Tot i els canvis de format, *D'Ací i d'Allà* va aparèixer mensualment fins al desembre de 1931 per, després d'una interrupció de

ERA UNA PEÇA DEL PROJECTE DE LA LLIGA EN LA CONSTRUCCIÓ D'UN MARC PERIODÍSTIC I IDEOLÒGIC QUE DONAVA SUPORT A LA MANCOMUNITAT

cinc mesos, tornar a editar-se, però aquest cop com a trimestral. Amb la República semblava que els burgesos no eren tan ben vistos i López va publicar *El Be Negre* al costat de *D'Ací i d'Allà*, que tot i el context va resistir bé. Cinc anys després, va venir la persecució social, i, ferida de mort, el director i els col·laboradors van haver de tancar el projecte, ja que els hi

anava la vida. Tot un món que es va endur la tempesta del 1936 i que l'aiguat persistent del 1939 va ofegar fins a oblidar-lo. París va ser el cau segur per al director, mentre els grans artistes, els grans divulgadors del món de l'art, com Miró,

Picasso o Sert, així com els escriptors i els col·laboradors de la capçalera, van obrir la dura caixa del silenci, enmig de la dispersió general,

uns a l'exterior, molts callats i uns pocs amb el revoltats.

PÚBLIC BURGÈS

Durant els anys que va estar al mercat, aquesta revista il·lustrada, el magazín de qualitat per excel·lència, amb una presència sumptuosa, esplèndid, es va convertir

en la tribuna de les classes acomodades, de la burgesia catalana, democràtica, dinàmica, cosmopolita i culta com les del nord enllà, amb la qual s'hi emmirallava.

Així doncs, *D'Ací i d'Allà* era el mitjà d'una classe ben satisfeta d'ella mateixa i cofoia de la manera d'entendre el món. Una burgesia amb inquietuds per l'art, la literatura, la decoració, la natura o les arts aplicades.

Una burgesia que creava entitats davant un estat inoperant culturalment i socialment, aixecant nous edificis, palaus de música i d'arts i, alhora, donant suport a obres espirituals, intangibles, temples de paper. Un ideal amarat de subtileza, de bons mots, d'imatges agradables. Amb uns lemes ben definits: progrés, avenç, modernitat, mirar enllà amb un to gens barroer i, encara menys, estrident.

Per als lectors, *D'Ací i d'Allà* representava l'harmonia de la bellesa serena i plàcida de quan un es troba bé de salut, sense cap problema anímic o material que el capfiqui. Els continguts eren, per a alguns,

LA CAPÇALERA ANAVA DESTINADA A LA BURGUESIA CATALANA, DEMOCRÀTICA, COSMOPOLITA I AMB INQUIETUDS ARTÍSTIQUES I CULTURALS

irrellevants, mentre que, per a altres, simplement eren instantànies de bellesa com si fos la mirada llambregant d'un capvespre únic i tardoral d'un paisatge d'una Catalunya eterna, de postal. Una avantguarda que tenia un públic, culte i cosmopolita, interessat per les novetats mundanes, pel vestir a la moda, l'olor refinada, l'activitat esportiva més sofisticada, la residència elegant, el viatge exòtic

llunyà o a la cantonada, però sempre amb el bon gust d'una classe social culta.

D'Ací i d'Allà tenia, doncs, com a lectors la burgesia noucentista, un públic refinat d'una societat oberta i liberal. Aquest era el sentit de la revista. Res de previsible, tampoc res de vulgar, sempre la finesa com a exposició.

No era la Catalunya cristiana i trabucaire, però era la del diàleg obert i un comportament avançat. La del litoral liberal, per entendre'ns. I un escriptor reconegut com Soldevila n'era el director. Amb raó afirmava Andreu-Avel·lí Artís, Sempronio, que aquella capçalera va ser "el més afortunat intent català de conciliar la distinció amb la intel·ligència".

PROFUNDITAT NACIONAL

Si publicacions intel·lectuals i modernes com *La Publicitat*, *La Veu de Catalunya* o *Mirador* tenien densos referents ideològics, culturals i polítics, *D'Ací i d'Allà*, en canvi, evidenciava una cara no política, un model de país, equilibrat i organitzat, harmònic, mostrant una de les arestes d'un poliedre ben contrastat.

La capçalera, però, pretenia aproximar aquella burgesia al catalanisme polític. I és que la revista era una peça més del projecte de la Lliga, amb Enric Prat de la Riba com a inspirador i Francesc Cambó com a executor en la construcció d'un marc periodístic i ideològic, amb un ideari específic, que servia de suport a la Mancomunitat. Joan Manuel Tresserras, que va dedicar la seva tesi doctoral a la revista, cita un editorial del gener de 1922 que afirma que aquesta no té altra finalitat que

EN FACSIMIL I EN DIGITAL

Des de 1995, *D'ací i d'Allà* compta amb una edició en facsimil elaborada per Àmbit serveis editorial. Es tracta d'una superba edició en quatre volums del darrer període de la publicació, el republicà, que comprèn entre els anys 1932 i 1936. A més, tota la revista pot veure's en accés obert al portal d'ARCA (Arxiu de Revistes Catalanes Antiques) de la Biblioteca Nacional de Catalunya.

“la intensa catalanització de tots els rams de la cultura; (...) i sol·licita de vós, lector català, que per un moment pareu atenció a la magna empresa que amb capitals de tot Catalunya, per a exclusivament d'ella, duem a terme per a l'enlairament defini-

SEGONS ANDREU AVEL·LÍ ARTÍS, SEMPRONIO, VA SER "EL MÉS AFORTUNAT INTENT CATALÀ DE CONCILIAR LA DISTINCIÓ AMB LA INTEL·LIGÈNCIA"

tiu de la cultura pàtria; per a la definitiva nacionalització de les ciències i les lletres catalanes, per a donar al català carta de naturalesa en tots els ordres de coneixements, dels quals fins ara n'ha estat exclòs; i, finalment, per a que ningú a Catalunya tingui de buscar en llengües estrangeres el que més clarament i assimilable ha de trobar en la pròpia”. Un programa, doncs,

CARLES RIBA, GAZIEL, JOSEP CARNER, JOSEP MARIA DE SAGARRA O JOSEP PLA VAN SER ALGUNS DELS QUE VAN COL·LABORAR AMB LA PUBLICACIÓ

rere la màscara d'un oci culte, de profunditat nacional.

La bandera del magazín era la clara connexió entre tradicionalisme i modernitat. En aquest sentit, noms com Joan G.

Junceda i Lola Anglada, eren exponents de dues branques del catalanisme. Més convencional el primer, més d'Estat Català la segona. Els dos, tanmateix, eren nítids en l'exposició figurativa d'una tradició, d'una visió de la Catalunya més convencional i, al seu costat, hi apareixia l'art més innovador –sempre hi havia un pintor modern a la portada– amb col·laboracions com les de Joan Miró.

COL·LABORADORS DE LUXE

D'Ací i d'Allà va ser un aparador i una escola. Així ho reconeixen artistes plàstics com Antoni Tàpies, crítics com Alexandre Cirici o fotògrafs com Joan Fontcuberta que en valoren no només la presentació de luxe, sinó també el poderós estímul que suposava, ja que encoratjava vocacions artístiques. Dir que hi col·laboraven la flor i la nata dels escriptors seria un tòpic, encara que també una realitat. La relació de col·laboradors ocupa una pàgina i mitja de la història de la premsa catalana escrita per Rafael Tasis i Joan Torrent.

Esmentar-los suposa repassar els grans escriptors o pensadors de les dècades posterior a la Mancomunitat. Poetes amb preocupacions pel món literari anglès com Marià Manent o del grec com Carles Riba, periodistes viatgers com *Gaziel*, escriptors cosmopolites com Josep Carner o Josep Maria de Sagarra i sempre la finesa, del *Nick* o sigui Lluís Nicolau d'Olwer, o d'un Josep Pla que llueix, com les flors i ceràmiques, de sempre bon mirar o, millor encara, de bon llegir.

Alexandre Cirici Pellicer, gens caracteritzat per una visió ensucrada de la cultura i intel·lectual de coneguda solvència crítica, recalca la importància de la

publicació, contraposant l'al·lusió a una cultura petita, la catalana, que oferia, en canvi, una de les realitzacions més rellevants per al conjunt de l'edició de premsa d'Europa.

Cirici, doncs, lloava la capçalera, malgrat que aquesta s'ocupava de temes banals –perfums i paisatges, modes i art, arquitectura i artesanía– si bé va esdevenir la bellesa de la bona societat barcelonina, un film en color en deien, en què el paper *couché* era l'exponent que harmonitzava amb la placidesa de la dolça lectura. Segur que el model, molt semblant, dels números artístics, excepcionals, monumentals o extraordinaris, eren imitats formalment com una visió del país i del món. Era *D'Ací i d'Allà*. **Ç**

Més informació a:

www.bnc.cat/digital/arca › Arxiu de Revistes Catalanes Antiques (ARCA)

D'Ací i d'Allà (1916-1939) › Joan Manuel Tresserras (Llibres de l'Índex, 1993)

